

20.12.2002

2142/4/01

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Raino Marttunen

VARUSMIESTEN MAJOITUSKASARMIEN HOMEONGELMAT

1

KANTELUKIRJOITUS

A lähetti 3.9.2001 eduskunnan oikeusasiamiehelle sähköpostitse kantelukirjoituksen, joka koski Savon Prikaatin kasarmirakennusten kosteusvaurioita ja niistä varusmiehille aiheutuneita terveyshaittoja. A ja hänen palvelustoverinsa olivat kantelun mukaan olleet tästä syystä jatkuvasti sairaana.

Myös kansliapäällikkö Ilkka Raution Savon Prikaatissa 7.9.2001 suorittaman tarkastuksen yhteydessä A ja useat prikaatin kranaatinheitinkomppanian ja sotilaspoliisikomppanian varusmiehet kertoivat sairastuneensa heti prikaatiin tulonsa jälkeen. Osa varusmiehistä oli palvellut aiemmin Haminassa Kymen Ilmatorjuntarykmentissä, eikä heillä tällöin ollut esiintynyt mitään vastaavanlaisia oireita.

Rautiolle annettiin tarkastuksen yhteydessä asiaa koskevaa asiakirjaselvitystä. Lappeenrannan alueyöterveyslaitos oli 22.12.2000 antanut lausunnon prikaatin kasarmirakennuksessa suoritetuista tutkimuksista. Lausunnon mukaan "havaitut kosteusvauriot ja todettu mikrobikasvusto aiheuttavat altistumisen, joka terveysriski on merkittävä ja toimenpiteet ovat välttämättömiä."

2

SELVITYKSET

A:n kirjoituksen ja tarkastuksen yhteydessä saatujen tietojen johdosta Pääesikunta on antanut selvityksen kasarmien korjaushankkeen nykytilasta ja terveysongelmien mahdollisista syy-yhteydestä kosteusvaurioihin. Tämän jälkeen asiassa on hankittu vielä puhelin- ja asiakirjaselvitystä Savon Prikaatista.

Pääesikunnan terveydenhuolto-osaston lausunnon mukaan Savon Prikaatin kasarmeissa on todettu kiistattomat kosteusvauriot ja rakennuksissa tunnistettu tyypillisiä kosteusvauriomikrobeja. Viime vuosien aikana Savon Prikaatin varusmiehillä on todettu esiintyvän enemmän erilaisia hengitystietulehduksia kuin varusmiehillä keskimäärin Suomessa. Terveys- ja huolto-osaston mukaan varmaa syy-yhteyttä kasarmien kosteusvaurioiden ja lisääntyneiden hengitystieinfektioiden välillä ei voida kuitenkaan osoittaa, mutta on mahdollista, että kosteusvauriot ovat ainakin osatekijä lisääntyneeseen sairastuvuuteen. Lääketieteellisesti ei ole olemassa menetelmiä, joilla voitaisiin varmentaa tämän tyyppinen syy-yhteys yksilö- tai joukkotasollakaan. Tärkein toimenpide sekä Savon Prikaatissa että muuallakin on kosteusvaurioiden huolellinen rakennustekninen korjaus mahdollisimman pikaisesti niiden toteamisen jälkeen.

Pääesikunnan selvityksessä on selostettu muun muassa korjaushankkeen rahoitukseen liittyviä ongelmia. Pääesikunnan huolto-osaston 6.11.2001 antaman lausunnon mukaan kohdetta tullaan

esittämään valtion vuoden 2002 ensimmäiseen lisätalousarvioehdotukseen, koska tilanne on oleellisesti pahentunut ja on syntynyt kiireellinen korjaustarve.

Savon Prikaatin komentajan ilmoituksen mukaan korjauksiin on viimeksi tämän vuoden toukokuussa myönnetty 650 000 euroa lisärahoitusta. Prikaatista saatujen tietojen mukaan kasarmien ulkokorjaukset (salaojitus ja ulkoeristys) on saatu tänä vuonna tehdyiksi ja myös yhden kasarmin sisätyöt ovat käynnistyneet.

Mikkelin varuskuntasairaalan päällikkölääkäriin 16.9.2002 antaman lausunnon mukaan Savon Prikaatin varusmiehillä ei ole ollut merkittävästi enemmän sairastuvuutta kuin muissa joukko-osastoissa. Kosteusvaurioilla ja miesten sairastavuudella ei ole vielääkään todettu lääketieteellisesti todettavissa olevaa syy-yhteyttä.

3

ARVIOINTIA

Suoritetuissa tutkimuksissa on prikaatin kasarmeissa todettu kosteusvaurioita, joiden aiheuttama terveysriski on merkittävä ja toimenpiteet välttämättömiä. Työturvallisuuslain 9 §:n mukaan työnantajan on jatkuvasti tarkkailtava työympäristöä ja ryhtyä asianmukaisiin toimenpiteisiin mm. terveyshaittojen selvittämiseksi ja torjumiseksi. Myös varusmiehiin sovelletaan työturvallisuuslakia lukuun ottamatta sotilaallisia harjoituksia.

Ensi vuoden alusta voimaan tulevassa uudessa työturvallisuuslaissa (739/2002) korostetaan entistä selkeämmin työnantajan velvollisuutta tunnistaa ja arvioida työympäristöön liittyviä vaaratekijöitä. Työnantajan tulee olla tietoinen työpaikan haitta- ja vaaratekijöistä (HE 59/2002 vp.).

Selvitysten mukaan Savon Prikaatissa on ryhdytty toimenpiteisiin kosteusvaurioiden korjaamiseksi ja niistä aiheutuneiden riskien pienentämiseksi. Ennen korjaustöiden valmistumista ehtivät kuitenkin usean saapumiserän varusmiehet suorittaa palvelunsa terveysriskejä aiheuttavissa kasarmeissa.

Puolustusvoimilla on lain mukaan vastuu varusmiesten terveydestä palveluksen aikana. Asevelvollisuuslain mukaista kansalaisuusvelvollisuuttaan suorittavia varusmiehiä ei näin ollen saa majoittaa merkittävän terveysriskin aiheuttaviin kasarmirakennuksiin.

Varusmiesten majoituskasarmien homeongelmat ovat tulleet suorittamieni tarkastusten yhteydessä jatkuvasti esille. Kasarmien kunnosta huolehtiminen onkin syytä pitää esillä tulevaa puolustushallinnon kiinteistöuudistusta toteutettaessa. Tulen tarkastusten yhteydessä erityisesti seuraamaan tätä kysymystä.

Saatan edellä mainitut käsitykseni Pääesikunnan tietoon lähettämällä sille jäljennöksen tästä päätöksestä.